

Durme- en Scheldeland

NR 1 | 2008 | JAARGANG 11 | DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN DE REGIONALE NATUURVERENIGING VZW DURME

In de kijker

Waasmunster en zijn bossen

Colofon

NR1|2008

2

Redactie:

Tim Audenaert, Frans Van Havermaet,
Domien van Parys, Michaël Crapoen
(opmaak), Jozefien Schaffler, Jan Maertens
(eindredactie)

Secretariaat:

Bezoekerscentrum Molsbroek
Molsbergenstraat 1
9160 Lokeren
tel/fax: 09 348 30 20
e-mail: info@vzwdurme.be
website : www.vzwdurme.be

Abonnementen:

€ 8 per kalenderjaar
Betalingen kunnen gebeuren via de afdelingen,
de bezoekerscentra of door overschrijvingen op
001-2299900-09 van vzw Durme,
Molsbergenstraat 1 9160 Lokeren

Leden die zich ook op "t Groene Waasland",
het tijdschrift dat vzw Durme uitgeeft samen
met andere Wase natuurverenigingen, willen
abonneren, betalen € 11 per kalenderjaar.

Artikels voor het volgende tijdschrift moeten
digitaal worden bezorgd aan de redactie of
aan het secretariaat voor 1 december. De
auteurs zijn verantwoordelijk voor hun publicaties.

Overnemen van artikels is toegelaten als je
de bron vermeldt.
Alle foto's zijn auteursrechtelijk beschermd.

Taalkundig advies:

Paule Bosch

Ontwerp: Anke Tacq

Druk: www.drukindeweer.be

Gedrukt op milieuvriendelijk papier met
plantaardige inkt.

Cover: Joris Everaert (Ransuil)

Inhoud

- 3 Voorwoord
- 4 Bruggenbouwen in Eksaarde; gesprek met Freddy Roels
- 7 Treesje en haar huis
- 8 Wel en Wee: nieuws uit onze afdelingen
- 12 Natuurrapport 2007
- 13 Struweeltjes
- 17 Beheerwerkdag met JNM
- 18 "Eén jaar bij de vissers": een groen boek
- 21 Waasmunster en zijn bossen: wie ligt er van wakker?
- 24 Stilleven: natuurbeleving in stilte
- 25 Vogelnieuws
- 28 Activiteitenkalender

Beste vrienden van de natuur,

In het vorig nummer schreef ik het voorwoord als ondervoorzitter, omdat de voorzitter ziek was. Ondertussen is Geert er gelukkig merklijk beter aan toe.

Maar de samenstelling van ons bestuur is ondertussen wel veranderd. Mark Hebbelinck werd verkozen als nieuwe ondervoorzitter-penningmeester. Zelf werd ik als voorzitter aangesteld.

Als voorzitter, en in naam van al onze medewerkers en het hele bestuur, wil ik Geert danken voor de moedige inzet die hij gedurende zijn korte voorzitterschap heeft gehad.

Onder zijn leiding werd de werking van onze vereniging hertekend en werd gestaag gewerkt aan nieuwe initiatieven. De lerarendag is daar een goed voorbeeld van. Je leest een verslag hierover verder in deze editie.

Ook de ontwikkeling van een promotiewebsite en de verdere vernieuwing van het educatief aanbod voor bezoekerscentrum Molsbroek met thema's over bodemonderzoek en landschapshistoriek onder zijn leiding zijn opmerkelijke verdiensten.

Geert blijft zich verder inzetten als conservator van ons reservaatproject De Linie en blijft lid van de Raad van Bestuur van vzw Durme.

Dankzij aankopen krijgen ook kwetsbare biotopen een toekomst. Op de foto: waterviolier voor de bloei

Foto Eddy Copers

De tentoonstelling 'Sargasso tot de Donk' werd naar goede gewoonte met een receptie geopend.

NR1|2008

3

Opnieuw kan ik met trots meedelen dat vzw Durme een aantal interessante percelen heeft kunnen aankopen: vier percelen bos in de Scheldebroeken in Berlare en een naaldbos in de Fondatie in Sinaai.

Verder in dit nummer vind je bijdragen over verschillende activiteiten, zoals: verslag van de allereerste dauwwandeling omgeving Oudenbos in Lokeren, de unieke reeks over natuurbeleving en stilte in Berlare, de verschillende paddenoverzetacties die terug op het getouw staan, ... meer dan genoeg om naar uit te kijken.

Het 'Sargasso tot de Donk' - project dat in samenwerking met VVV-Donkmeer en het gemeentebestuur en de cultuurdienst van Berlare werd georganiseerd, trok dan weer meer dan 600 bezoekers naar bezoekerscentrum Donkmeer. Van een succes gesproken!

2007 ligt alweer achter ons en ik wens dan ook iedereen een aangenaam en onbezorgd 2008 toe. Wie weet komen we elkaar binnenkort tegen in één van onze reservaten?

Met vriendelijke groeten en veel leesgenot,

Domien van Parys
voorzitter

Bruggenbouwen in Eksaarde

Gesprek met Freddy Roels

Michaël Crapoen

NR1|2008

4

In onze reeks 'gesprekken met vrijwilligers' bracht een gunstige wind mij bij Freddy Roels, conservator van de relictten 'Westlede' en 'Moortels' en opzichter in verschillende andere reservaten.

Ik zocht en vond Freddy, samen met onze terreinwerkers Bob en Kris, aan de befaamde Kruiskapel in Eksaarde. Bramen maaien, wijmen kappen, afrastering herstellen... deze godsvruchtige plaats leek hun die dag zowaar te inspireren in hun noeste arbeid.

Het parelende zweet op hun voorhoofden verried de intensiteit waarmee ze moeder natuur een handje proberen te helpen.

Ik besloot om Freddy een korte rustpauze te gunnen met de bedoeling hem in de schaduw van de kruisweg zijn roerselen te ontfutselen.

Ik probeer hier in mijn regio alle medegebruikers van de open ruimte als evenwaardige gesprekspartner te betrekken bij de natuurontwikkeling

Freddy, wij kennen jou als een zeer gedreven vrijwilliger die naast conservator ook opzichter is. Wat houden die twee taken eigenlijk in?

Freddy: Een conservator is voor een deel eigenlijk ook een opzichter, dus voor mij zijn die twee taken zo goed als hetzelfde. Proberen in stand houden en versterken van de natuurwaarden van een bepaald gebied gebeurt in goede samenwerking met het professionele kader van vzw Durme. Mijn taak zie ik vooral als een soort bruggenbouwer. Ik probeer hier in deze regio alle medegebruikers van de open ruimte als evenwaardige gesprekspartner te betrekken bij de natuurontwikkeling. Dat kan gaan van jagers- tot mountainbikeverenigingen. Op die manier bereik je mijns inziens veel meer dan dat je hen vanuit een ivoren toren staat toe te spreken.

En lukt die aanpak? Ik kan me inbeelden dat daar vermoedelijk heel wat tijd in kruipt?

Freddy: Zeer zeker, maar Parijs en Rome zijn ook niet op één dag gebouwd. Je moet uiteraard eerst de mensen leren kennen en dat kost tijd en energie. Soms met vallen en opstaan, maar nogmaals: de ervaring leert me dat een goed gesprek nog altijd het meest oplevert. Zo zouden wij als natuurvereniging bijvoorbeeld beter moeten samenwerken met jagers en landbouwers in plaats van naast elkaar ons ding te doen. Dat zou ons op veel vlakken kunnen vooruithelpen.

Maar met spreken alleen creëer je uiteraard nog geen mooi natuurgebied. Wat zijn zowat jouw stokpaardjes voor het beheren van een reservaat?

Freddy: Je moet ten eerste je gebieden zo goed mogelijk proberen te kennen. Dat vraagt tijd, maar alleen daardoor krijg je een totaal beeld van het gebied. Pas daarna kan je nood-

zakelijke ingrepen doen en eventuele knelpunten wegwerken. Een soort evaluatie maken dus. Eens dat die evaluatie gemaakt is, maak ik - samen met de reservatenverantwoordelijke en de terreinwerkers - een gedetailleerde planning op van wat er nog moet gebeuren en wanneer.

Uiteraard is het dan zaak om die planning zo goed mogelijk op te volgen. Hoe korter je op de bal speelt, hoe beter!

Gebeurt dat dan normaal gezien niet?

Freddy: Vaak wel, maar ik merk dat de terreinwerkers vaak tot over hun oren in het werk zitten waardoor geplande werken worden uitgesteld. Ik denk dat een betere planning veel zou verhelpen.

Begrepen! Kom je hier vaak problemen tegen?

Freddy: Spijtig genoeg is vandalisme ook in deze streek geen onbekende. Zo verdwijnen er soms wel bordjes of plantgoed.

Verder gebeurt het ook soms wel eens dat er bijvoorbeeld bomen worden gekapt zonder vergunning. Soms is dat gewoon uit onwetendheid van de mensen. In plaats van direct te ageren tegen die mensen kan een goed gesprek ook hier vaak voor oplossingen zorgen, bijvoorbeeld door te zorgen voor heraanplant of herstel.

Hoe ben je eigenlijk in contact gekomen met vzw Durme?

Freddy: Via m'n broer Albert. Hij gaat al lange tijd mee met de terreinwerkers van vzw Durme en daarnaast helpt hij, samen met z'n vrouw Angèle, ook vaak het bezoekerscentrum Molsbroek openhouden. Ik ben altijd al een natuurliefhebber én buitenmens geweest en daardoor was de stap om mee te helpen vlug gezet.

NR112008

5

Heb je hier de laatste jaren iets zien veranderen op natuurlak?

Freddy: Spijtig genoeg hebben de ruilverkavelingen hier in Eksaarde heel wat natuur doen verdwijnen. Ook de landbouw is nog intensiever geworden. Het heeft echter geen zin om de landbouwers met de vinger te wijzen. Zij moeten enorm hard werken voor hun dagelijks brood en zijn in dat opzicht wel verplicht om aan schaalvergroting te doen of mee te gaan met de allernieuwste technieken.

Door al die uren die je al in het veld hebt doorgebracht, heb je ongetwijfeld al leuke waarnemingen gedaan?

Freddy: Inderdaad. Zo ben ik ook nog altijd blij verrast wanneer ik ergens in onze gebieden reeën zie lopen. Ik kijk echter vaker naar het landschap in z'n geheel dan naar de soorten die erin voorkomen. Ik haal een enorme voldoening uit de creatie van de geschikte habitats. Van zodra de juiste voorwaarden geschapt zijn, zullen de soorten wel vanzelf terugkomen.

Bij vzw Durme hebben vrijwilligers een groot beslissingsrecht en kunnen ze actief meewerken of -denken aan de uitbouw van de vereniging.

Hopelijk wel. En wat hoop je dat de toekomst brengt?

Freddy: Ik zou graag meer lusvormige wandelpaden zien zoals in de Linie. Op die manier is er ook meer dan voldoende draagkracht voor andere medegebruikers zoals landbouwers, jagers, wandelaars of fietsers. En zoals ik al een paar keer aangehaald heb, blijf ik ook ijveren voor een betere samenwerking met die groepen. Ik heb een echt hart voor de natuur, maar ook andere mensen in andere belangengroepen hebben dat. Bij vzw Durme hebben vrijwilligers een groot beslissingsrecht en kunnen ze actief meewerken of -denken aan de uitbouw van de vereniging. Ik hoop dan ook dat er altijd nieuwe vrijwilligers bijkomen. Alleen op die manier is vzw Durme gewapend om op een gezonde manier de toekomst in te stappen en de natuur in onze regio te versterken.

Freddy, ik zie dat je staat te popelen om terug aan de slag te gaan. Ik dank je heel erg voor dit 'verlichtend' gesprek. En om het gesprek met Bijbelse termen af te sluiten: wij zullen de boodschap uitdragen, amen!

Wil je zelf graag als vrijwilliger meewerken aan natuurbescherming in je eigen streek of dorp?

Vzw Durme heeft immers heel wat vrijwillige helpers handen nodig.

Meld je dan aan bij één van de afdelingen, conservators of op het secretariaat per mail op info@vzwdurme.be of telefonisch op 09 348 30 20.

Ga ook eens langs op onze website www.vzwdurme.be.

Paddenoverzetacties 2008: wees erbij !

Het nieuwe jaar is nog maar pas begonnen en we dromen alweer van padjes die de weg over sluispen. vzw Durme organiseert opnieuw 3 paddenoverzetacties namelijk in Zele-Berlare en twee in Lokeren. Wie graag een handje toesteeke wordt zoals steeds warm onthaald. Deze paddenoverzetavonden zijn ook voor kinderen bijzonder aantrekkelijk! Precieze trekdata hangen natuurlijk af van het weer. Bij vorst gaan de padden immers niet op stap. Gemiddeld genomen komen de eerste padden in februari tevoorschijn en ligt de piekperiode halfweg maart.

Oproep !!

Afdeling Lokeren zoekt tijdens deze periode vrijwilligers voor verschillende taken zoals het plaatsen en wegnemen van nadarafsluiting, de aantallen bijhouden op het scorebord, mails rondsturen i.v.m. de paddenactie, enz.

Ben je geïnteresseerd om als vrijwilliger mee te helpen bij deze ongelooflijk leuke acties, aarzel dan niet en bel of mail naar onderstaande contactgegevens.

Actie Waasmunsterbaan (Maja De Cock)
Waasmunsterbaan 66, 9160 Lokeren
09 348 30 20 of 0485 68 94 46

Actie Spoele (Shana Weyn en Kristel Bonnaerens)
Bokslaarstraat 37 en Sint Eloostraat 9, 9160 Lokeren
0494 84 48 80 en 09 349 57 40

Actie Dijkstraat Zele - Berlare (Jan Maertens en Bob Van Lembergen)

Dijkstraat 182, 9240 Zele
0478 76 55 49 en 0477 97 18 09

Elke avond van vrijdag 7 tot en met zondag 23 maart. Steeds om 18.30 uur aan Dijkstraat 182. Best op voorhand even bellen of er die avond wordt overgezet.

Treesje en haar huis

Jozefien Schaffler

In samenwerking met Vogelbescherming Vlaanderen bieden wij vanaf heden een nieuwe wandeling aan voor kinderen: 'Met Treesje door het vogelbos'.

De wandeling is gericht op kinderen van de eerste en tweede graad van het lager onderwijs en wil hen spelenderwijs wat bijleren over vogels. Centraal staat Treesje, een knuffelversie van de pimpelmees die een brief geschreven heeft aan de kinderen. Daarin stelt ze voor om samen met hen op stap te gaan in de natuur. Ze heeft ook een heel mooie koffer mee waarin materiaal zit voor verschillende opdrachten. Treesje wordt op de koffer gezet en samen met de gids gaan de kinderen op stap. Tijdens de wandeling komen verschillende vogels aan bod, gelinkt aan verschillende thema's. Zo leren de kinderen op een speelse manier waarom het vrouwtje van de wilde eend gecamoufleerd is, waarom vogels zingen, wat we horen in de natuur, enz.

Op 23 oktober werd een proefwandeling met kinderen georganiseerd. Zowel de kinderen als de leerkrachten vonden het een heerlijke wandeling. Het materiaal bleek erg aantrekkelijk en de kinderen werkten enthousiast mee.

Interesse om een Treesjeswandeling te boeken?

De wandeling kost € 4,00 per leerling, een drankje en een bijzonder aandenken inbegrepen. Afhankelijk van de locatie van de school kan als je volgende natuurgebieden kiest: het Molsbroek in Lokeren, de Reservaatzone Donkmeer in Berlare of de Fondatie van Boudelo in Sinaai.

Een tweede nieuwe activiteit voor kinderen van het lager onderwijs is de bouw van een nestkastje.

NR1 | 2008

7

Via Vogelbescherming Vlaanderen konden wij bouwpakketten voor nestkastjes krijgen. Deze knutselactiviteit is heel aantrekkelijk voor kinderen en eenvoudig genoeg om hen zelf te laten uitvoeren. De activiteit kan worden gecombineerd met een wandeling rond vogels in de winter en vogeltrek. Uiteraard krijgen de kinderen het nestkastje als aandenken mee naar huis.

Deze activiteit kost € 6,45 per leerling: wandeling, knutselactiviteit, drankje en een nestkastje. Hiervoor moet je naar het Molsbroek in Lokeren.

Voor info en reservering kan je terecht op het nummer 09 348 30 20 of op info@vzwdurme.be

Vogelbescherming Vlaanderen:
Schuttershof 14, 9100 Sint-Niklaas, tel. 03 296 26 80
www.vogelbescherming.be
info@vogelbescherming.be

Wel en Wee

Nieuws uit onze afdelingen

Vzw Durme is actief in 4 afdelingen die samen het hele werkingsgebied van de vereniging bestrijken. In Wel en Wee bundelen de plaatselijke medewerkers het nieuws van de voorbije maanden.

NR1 | 2008

8

Afdeling Hamme-Dendermonde

Een zwaar afscheid

Na tien jaar engagement voor vzw Durme is er voor mij een punt gekomen om mij op andere uitdagingen te storten. In deze laatste bijdrage wil ik graag even terugblikken op wat ik via vzw Durme kon bijdragen tot het natuurbehoud in mijn thuisbasis: Hamme.

Voor mij was de start: de cursus natuurgids in St-Niklaas. In Hamme was Hans Kinders een van de eerste natuurliefhebbers die ik leerde kennen (Hans is een gewaardeerd insectenkenner).

Samen hebben we o.m. enkele beheerwerken uitgevoerd in de Kalendijk in Dendermonde. Ik ben hem ook opgevolgd als afgevaardigde van vzw Durme in de milieuraad van Hamme. Via de weg heb ik, altijd in samenwerking met andere (natuur)verenigingen, verschillende geslaagde activiteiten mee tot stand gebracht.

In mijn beginperiode was vzw Durme al enkele jaren bezig met de uitbouw van het natuurreserveaat 'De Durmemeersen' langs de Durme in Hamme, Waasmunster en Zele. Omdat het reserveaatproject zich als het ware in mijn achtertuin bevond, rolde ik bijna automatisch in het statuut van co-conservator. 'De Durmemeersen' zal me altijd nauw aan het hart liggen.

Samen met Marc Hebbelinck zag ik de beheerde oppervlakte van enkele aren uitgroeien tot een oppervlakte van meer dan 35 ha.

Zelf heb ik mijn steentje o.m. kunnen bijdragen door de aankoop van een viertal percelen.

De laatste jaren werden we in het beheer ondersteund door Bob en Chris, die de terreinploeg van vzw Durme vormen.

Onder impuls van Tim Audenaert werd het

Frans (in het midden) neemt weliswaar afscheid als conservator en bestuurslid van vzw Durme maar komt nog met plezier naar onze activiteiten.

beheer in onze reservaten wetenschappelijk onderbouwd. Dat heeft zeker ook tot een beter beheer van 'De Durmemeersen' geleid.

De verdere uitbouw van het reserveaat is verzekerd enerzijds door toedoen van het geactualiseerde Sigmaplan en anderzijds door de verdere aankopen door vzw Durme.

Een poos nadat ik co-conservator was geworden, werd mij de vraag gesteld of ik de afdeling Hamme-Dendermonde nieuw leven in wou blazen. Met plezier heb ik dit engagement aangevaard.

Hierbij kreeg ik de medewerking van enkele gedreven natuurliefhebbers. Altijd konden we voor ondersteuning terecht op het vzw Durme-secretariaat in bezoekerscentrum Molsbroek, waar de professionele medewerkers Maja, Michaël en recent Jozefien altijd klaar stonden.

De laatste tijd werden we bij onze werking in de afdeling ook bijgestaan door Peter Claus, waardoor we een centraal aanspreekpunt had-

den binnen de vereniging. Vooral bij het externe beleid was deze ondersteuning meer dan welkom.

In het lijstje van de professionele medewerkers neemt Jan Maertens voor mij een aparte plaats in. Jan is levensgenieter én natuurliefhebber pur sang.

Met hem is het heerlijk discussiëren en wat ook altijd kon, was samen wegdromen, naar een verre toekomst waarin de natuur geen bescherming meer nodig heeft, maar een vanzelfsprekend onderdeel van het leven is.

Tot slot wil ik alle gewezen en actieve medewerkers, in het bijzonder de leden van de Raad van Bestuur, bedanken voor hun steun en vriendschap tijdens de periode dat ik actief was bij vzw Durme.

Ik hoop dat we elkaar nog vaak mogen ontmoeten, om van gedachten te wisselen over de natuur in onze regio.

Frans Van Havermaet

Afdeling Lokeren

Dauwtrip doorheen Oudenbos

Op zaterdag 3 november werd er in het unieke landschap van Oudenbos (Lokeren) voor de eerste keer een georganiseerde vroegochtendwandeling op touw gezet.

Reden te meer om ook eens onze bijzonder actieve conservator Jurgen Couckuyt aan het woord te laten.

NR112008

9

Enkele sfeerbeelden van de bijzonder geslaagde vroegochtendwandeling in Lokeren - Oudenbos. Foto's Guy Farazijn

Op verzoek van de lokale parochiale vereniging vzw 't Zaalte heb ik een route uitgestippeld doorheen de mooiste stukjes natuur op Oudenbos (met dank aan verschillende grondeigenaars).

Er daagden niet minder dan 110 wandelaars op die konden genieten van de verschillende (meestal weinig bekende) natuurplekjes: de 'Meersakkers', een brede houtwal met inheemse bomen en struiken, vochtige kruidenrijke hooilanden, de acht oude linden in de Nonnenboswegel in herfstkleed, de enorme boomgaard van De Heer Vandamme, de oude populieren langsheen de gelijknamige dreef en de omgeving van de 'Venne' (knotessen, in het voorjaar bosanemoon en karakteristieke hooilandvegetatie en... avontuurlijke brugjes!).

Eindpunt was het parochiezaaltje achter de kerk van Oudenbos waar de noeste stappers op een heerlijk ontbijt werden onthaald. Eindelijk weten de inwoners van Oudenbos hun natuurreservaten liggen!

Wil je meer te weten komen over de natuurwaarden van dit gebied? Surf dan als de bliksem naar:

www.klein-landschap-oudenbos.be

Jurgen Couckuyt

Afdeling Zele-Berlare-Wichelen

NR1 | 2008

10

De deadline van deze rubriek betekent voor mij altijd een aanleiding om terug te kijken in mijn agenda van de laatste maanden. Deze keer valt mij allereerst de groei van actieve medewerkers rond ons reservaatproject 'Reservaatzone Donkmeer' (Berlare) op

Onze conservator Franki D'haese krijgt voortaan de steun van Eddy Copers. Eddy engageert zich als toezichter van het reservaat, met een boontje voor het deelgebied 'Hemelse Rij'. Zijn favoriete liefhebberij is natuurfotografie. Zo heeft hij vorig jaar vanuit zijn schuilhut verrassende beelden gemaakt van enkele broedvogels uit de Reservaatzone.

Samen met een tiental andere lokale fotografen heeft hij dit jaar mee gewerkt aan het foto-project 'De Donk Gefotografeerd' (artistiek begeleid door Marc Van Gysegem) die je deze zomer kon bezoeken in bezoekerscentrum Donkmeer en in september-oktober in het Cultureel Centrum 'Stroming' van Berlare.

Een bezoek met gids aan de Hemelse Rij in Berlare staat garant voor intense natuurbeleving

Deze lente werkt Eddy samen met Herman De Backer en Marleen De Vos aan een originele reeks over natuurbeleving en stilte, 'Stilleven' gedoopt. Een buitenkans! Kijk hiervoor in de activiteitenkalender.

Jan Maertens

Eddy Copers zal samen met conservator Franki D'Haese, voortaan een oogje in het zeil houden in reservaatzone Donkmeer.

Afdeling Waasmunster-Temse

Actie fietsroute

Wij hebben (weer eens) actie gevoerd voor de realisatie van een doorlopend recreatief fietspad van Lokeren tot Hamme op de rechteroever van de Durme.

Wist je dat we daarvoor al 10 jaar bij het gemeentebestuur Waasmunster ijveren? Wij vragen de aanleg van een wandel- en fietspad van 420 m in de meersen van Sint-Anna ter hoogte van de Dendermondse Steenweg. Die strook is de enige ontbrekende schakel in een recreatieve fietsroute op de rechter Durmeoever van Lokeren over Zele-Durmen en Waasmunster naar Hamme en met aansluitingsmogelijkheid op de Scheldedijken. In Durme- en Scheldeland werd daar meermaals over bericht.

Voor de Dag van de Trage Weg (op 27 en 28 oktober 2007) konden wij ons dan ook geen beter actiemoment voorstellen! Op die manier onderschrijft vzw Durme ook daadwerkelijk het credo van vzw Trage Wegen dat veldwegen, jaag-, kerk- en smalle fietspaden ideaal zijn voor trage mobiliteit, recreatie, natuurbewoud en erfgoedversterking.

Tegelijkertijd wil vzw Durme met haar trage-weg-project "420 m" ervoor ijveren dat er voor de aanleg van deze wandel- en fietsstrook een maatschappelijk draagvlak komt.

Bovendien zijn wij ervan overtuigd dat die aan-

leg het recreatief wandelen en fietsen op de rechter Durmeoever gevoelig zal verbeteren.

De grond voor de aanleg van de 420 m strook is al door de Ruilverkaveling Hamme in eigendom aan de gemeente Waasmunster toegewezen. 200 m behoort tot het openbaar domein en 220 m moet de gemeente Waasmunster van haar privé eigendom overhevelen naar het openbaar domein. Tegelijkertijd moet de gemeenteraad het nodige geld voor die aanleg inschrijven in de begroting. Kortom, dit dossier vergt geen ingewikkelde beslissing... maar is een kwestie van politieke wil!

Volledigheidshalve vermelden we hierbij dat de aanleg van een wandel- en fietspad op de linker Durmeoever, voorgestaan door de gemeente Waasmunster, geen geldig alternatief is. Voor de aanleg daarvan kan immers geen stedenbouwkundige vergunning bekomen worden, omdat het wandel- en fietspad daar in een vogelrichtlijn- en habitatgebied ligt.

Een actie met twee luiken

Deze actie werd ondersteund door alle afdelingen van vzw Durme met afdeling Waasmunster in de hoofdrol. Naast de organisatie van de Dag van de Trage Weg werd ook een aanschrijffactie (in de maand oktober in de gemeenten Hamme, Lokeren, Temse, Waasmunster en Zele) op touw gezet.

Clem Ruelens

NR1 | 2008

11

Vrijwilligers opgelet!

Op 20 april 2008, de **Dag van de Aarde**, organiseren we in het Molsbroek een heuse sneukeltocht in het kader van de klimaatsveranderingen. Alle hulp is uiteraard welkom. Wie wil een stand bemannen, hapjes uitdelen, in het bezoekerscentrum bijspringen of helpen met het opbouwen van de standen? Houd deze datum alvast vrij en geef je op als vrijwilliger!

Voor meer info contacteer Jozefien Schaffler op het nummer 09 348 30 20 of op jozefien.schaffler@vzw.durme.be

Natuurrapport 2007: natuur in Vlaanderen verarmt verder!

Michaël Crapoen

NR112008

12

Twee jaar na het vorige natuurrapport (NARA 2005) heeft het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) het nieuwe natuurrapport voorgesteld. Daarin wordt opnieuw een beeld geschetst van de actuele toestand van de natuur in Vlaanderen. En spijtig genoeg wordt het opnieuw bevestigd: de kwaliteit van onze natuur gaat nog steeds erg hard achteruit!

Landbouw

Eén van de pijnpunten is nog steeds de toenevende verstedelijking en de steeds intensievere landbouw. Wat overblijft, zijn vaak steeds kleinere snippers, die daarenboven ver uit elkaar liggen, waardoor populaties planten en dieren steeds verder geïsoleerd raken. Verder behoort ook de uitstoot van fosfor en stikstof tot de hoogste in Europa!

Dankzij inspanningen van het beleid is die uitstoot wel afgenomen, maar de impact op de vermessing van de leefgebieden van planten en dieren is nog veel te groot. Er is wel een structurele verbetering van zeer slechte waterkwaliteit naar slechte tot matige kwaliteit. Daarvan kunnen toch al bepaalde vissen, watervogels en libellen profiteren.

Klimaat en globalisering

Ook in Vlaanderen zien we steeds meer tekenen van klimaatveranderingen. Sommige dieren reageren daar positief op. Zo zijn tijdens de voorbije twintig jaar de vliegperiodes van vlinders en libellen met zo'n twee weken verlengd. Andere inheemse soorten kunnen zich dan weer niet of moeilijk aan deze veranderingen aanpassen.

Niet alleen het klimaat, maar ook de toenemende globalisering heeft zijn weerslag op de diversiteit van de Vlaamse natuur. Volgens dit natuurrapport treft men de laatste 5 jaar in Vlaanderen jaarlijks meer dan 25 nieuwe uitheemse planten- en diersoorten aan. Sommige van die zogenaamde exoten hebben hier geen natuurlijke vijanden. Denk maar aan de brulkikker of de Amerikaanse vogelkers. Daardoor

kunnen ze invasief optreden met alle mogelijke gevolgen voor de inheemse soorten.

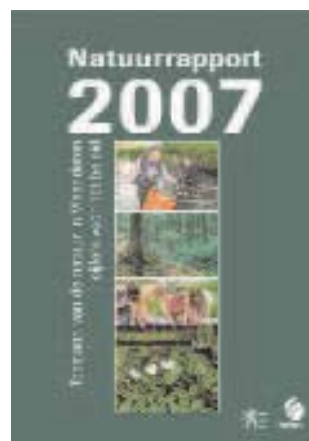
Vlaanderen kan gerust één van de slechtste leerlingen van de klas worden genoemd als het over natuurbeleid en -handhaving gaat. Goddank bestaat ook er nog zoiets als Europese richtlijnen.

Die sturen dan ook een groot deel van het Vlaamse natuurbeleid.

Zonder die Europese richtlijnen was het hoogstwaarschijnlijk nog slechter gesteld met de Vlaamse natuurwaarden.

Van de 40.000 soorten wilde planten en dieren die in de 20e eeuw in Vlaanderen voorkwamen, is al 7% verdwenen en is nog eens 28% op weg om op termijn te verdwijnen.

Hoelang moet het nog duren vooraleer de ogen van de Vlaamse beleidsmakers echt open gaan?

Weet je graag meer over het natuurrapport of het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek? Surf naar www.inbo.be voor meer info. Je kan er, naast het natuurrapport, ook de brochure "Natuur in Vlaanderen" downloaden. Deze brochure kan je ook bestellen op diezelfde website, per e-mail nara@inbo.be of telefonisch op 02 558 18 34.

Struweeltjes

Struweeltjes is een rubriek met allerlei interessante, opvallende of gewoonweg leuke natuurnieuwsjes uit de regio. Heb je zelf zo'n nieuwtje, speel het dan door naar de redactie!

Lerarendag in het Molsbroek

Om het educatief aanbod van vzw Durme beter bekend te maken bij het groot publiek werd op woensdag 19 september jl. een lerarendag georganiseerd.

Op die open dag werden alle leerkrachten en MOS (Milieuzorg Op School) -ouders uit het werkingsgebied van vzw Durme uitgenodigd om kennis te maken met de educatieve mogelijkheden in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Voor kleuters zijn er enkele nieuwe wandelingen beschikbaar. Die gaan van 'Pepijn het Konijn' tot een ontdekkingstocht in de insectentuin.

Kinderen van de lagere school mogen diertjes vangen in de poel, een nestkastje bouwen of op stap gaan met Treesje in het Vogelbos. Voor het secundair onderwijs hebben we ecologische wandelingen, biologisch en chemisch wateronderzoek, bodemonderzoek, landschapswandelingen, enz.

Op deze infomiddag stelde Regionaal Landschap Schelde-Durme (RLSD) haar zwaluwproject voor. Dat soortenbeschermingsproject bestaat uit verschillende luiken, waarvan educatie er één is.

Vanaf dit voorjaar kunnen scholen uit het werkingsgebied van RLSD en vzw Durme met een echte zwaluwgids een zwaluwenkolonie bezoeken.

Daarnaast kan men een gedifferentieerd lesplanpakket voor het basisonderwijs downloaden op www.zwaluwenopschool.be. Materiaal genoeg om een volwaardige projectweek rond zwaluwen uit te werken.

Meer info over het zwaluwproject vind je op www.rlsd.be.

Jozefien Schaffler

NR1|2008

13

Tijdens deze geslaagde lerarendag konden de leerkrachten kennismaken met het uitgebreide educatieve aanbod in het Molsbroek.

Educatieve poel Molsbroek in een nieuw kleedje

Naast het bezoekerscentrum Molsbroek ligt een educatieve poel. Die kleine waterpartij is speciaal aangelegd voor natuureducatieve activiteiten. In die poel kunnen onder onze begeleiding allerlei vormen van wateronderzoek worden gedaan.

Tallose kinderen en jongeren hebben hier dan ook al 'waterbeestjes' geschept. Door dit intensieve gebruik, maar ook door de verlanding (of het toegroeien van de poel) was de ecologische waarde een stuk minder geworden. Ook het houten bruggetje over de poel was dringend aan vervanging toe.

Vorige zomer werd de bekleding van de houten

brug vakkundig verwijderd en vervangen door FSC-gelabeld hout. Daardoor kunnen de vangsteigertjes - die op korte termijn ook vernieuwd zullen worden - weer in alle comfort en veiligheid worden gebruikt.

NR11/2008

14

Recent werd de poel ook een stuk uitgebaggerd. Die noodzakelijke ingrepen hebben zonder twijfel een positief effect op de waterkwaliteit en zodoende ook op heel de biotoop.

Michaël Crapoen

Zweefvliegen

Neen, zweefvliegen zijn niet steeds van die op wespen lijkende beestjes die al zwevend de bloemen bezoeken op zoek naar nectar. Op de insectenavond van november leerde Pieter Van Ormelingen ons dat er ze er ook heel anders kunnen uitzien, en dat elke soort zowat zijn eigen gewoontes heeft.

Dat bleek al toen ik vorig voorjaar met hem op stap trok in de Hemelse Rij (deelgebied van Reservaatzone Donkmeer) en heel wat soorten tegenkwam die men niet direct als zweefvlieg zou classificeren en die niet in mijn tuin voorkomen.

Waarom? Omdat we vooral moeras- en oeversoorten zagen waarvan de larven in het water leven, zoals de bosfluweelzwever, de gewone fluweelzwever, de snuitwaterzwever, de ingesnoerde waterzwever, soorten van (vallei)bossen waarvan de larven leven van rottend hout (we determineerden de korte bladloper, de echte wespvlieg en de grote gouden bladloper) of moerassoorten met terrestrische predatore larven zoals het klompvoetje.

Omdat er méér valt te ontdekken en de insectenwerkgroep na de voordracht nu ook gebeten is door de zweefvliegjes, mag je je dit voorjaar zeker aan een moerassige tocht verwachten!

Heleentje De Brauer

Kerkuilenbak in Eksaarde

Nestbakbouwer Willy Michielsens (links) installeerde de nieuwe nestbak samen met Freddy Roels Foto Geert Braem

Dankzij de toestemming van het kerkbestuur van de O.L.V.-kerk van Eksaarde en in samenwerking met Kerkuilenwerkgroep Vlaanderen heeft onze reservaatwerkgroep "De Linie" op 25 november 2007 een kerkuilennestbak op de zolder van de kerk geïnstalleerd. De S-vormige toegangsbuis moet verhinderen dat de kast ingepalmd wordt door kraaien of spreeuwen. Vrijwilligers die graag af en toe eens willen meehelpen bij beheerswerken in het reservaat mogen gerust contact opnemen met de conservators Geert Braem op 09 348 47 78 of Bart Roels op 09 346.69.90.

Geert Braem

Wat met het ei in de wei?

Vrijwillige weidevogelbescherming langs Schelde en Durme

Weidevogels voelen zich op en top thuis in onze streek. Soorten als grutto, Kievit, zomertaling, slobbeend, scholekster en roodborsttapuit vinden in de alluviale graslandcomplexen langs Schelde en Durme hun uitverkoren broedhabitat.

Weidevogels zijn vogels van het boerenland. Zo verkiest de grutto als foerageerplaats de bemeste graslanden in landbouwgebruik boven

de verschaalde graslanden in natuurbeheer, aangezien het voedselaanbod (zoals regenwormen) op deze boerengraslanden heel wat groter is.

De aanwezigheid van schralere, kruidenrijke graslanden is echter ook van levensbelang, aangezien ze voedsel en veiligheid voor de kuikens verschaffen.

De afhankelijkheid van boerengrasland is tegelijkertijd ook de grootste bedreiging. Heel veel weidevogelnesten worden vernield door vroegtijdig maaien of worden vertrappeld door vee.

Het RLSD plant in het broedseizoen 2008 een weidevogelproject in haar werkingsgebied. Het RLSD voorziet in het kader van dit project verschillende pakketten maatregelen die het broedsucces van weidevogels bevorderen en waarop landbouwers kunnen intekenen. Voor de uitvoering van één of meer beschermingsmaatregelen ontvangt de landbouwer een passende vergoeding.

Voorbeelden van maatregelen zijn: plaatsen van nestbeschermers of nestmarkeerders,

wegjagen van kuikens, verplaatsen van nesten, inlassen van een rustperiode voor landbouwbewerking (bv. later maaien en extensieve beweiding).

De realisatie van dit project op het terrein is in sterke mate afhankelijk van de medewerking van landbouwers én natuurliefhebbers én van de samenwerking tussen beiden.

NR1 | 2008

15

In het project treedt RLSD op als katalysator om deze samenwerking te doen groeien. Bedoeling is dat deze samenwerking leidt tot een duurzaam weidevogelbeheer in de streek. Om dit proces van netwerking en samenwerking tussen de landbouw- en natuursector te stimuleren, wordt op 1 maart 2008 een startdag rond vrijwillig weidevogelbeheer georganiseerd.

Zin om weidevogelvrijwilliger te worden?

Surf dan naar www.rlsd.be/weidevogels of neem contact op met het RLSD op peter@rlsd.be of bel 09 267 84 28.

JNM pluist

Je hebt ons zeker wel al op een zaterdagmiddag zien lopen: een grote bende jongens en meisjes die een en ander in en rond de natuur doen. Vooral de omgeving van het Molsbroek is onze uitvalsbasis voor binnenactiviteiten.

Op 19 januari, terwijl de muisjes nog in hun warme holletje zitten, trekken we het holletje van het Molsbroek in om braakballen te pluizen.

Met pincet, potjes, plastieken handschoenen en tabel ontleiden we de braakballen van enkele kerkuilen uit het Waasland (geleverd door de Kerkuilenwerkgroep). Zo weten we dan achteraf ook weer wat er krioelt aan muizensoorten. Ook zin om te komen pluizen of een kijkje te nemen wat JNM zoal doet?

Check dan onze activiteiten op www.jnm.be/durmeland.

Opgelet: enkel voor natuurliefhebbers van 8 tot 25!

Heleentje De Brauwer

Grutto

Foto Marc Van Den Bril

Dag van de Natuur

Naar jaarlijkse traditie werd op zaterdag 17 november de Dag van de Natuur georganiseerd. Deze keer kozen we voor het creëren van een oeverzone in de Reservaatzone Donkmeer.

NR112008

16

Foto Marleen De Vos

Na wat voorbereidend werk van Bob en Kris, de buitenwerkers van vzw Durme, konden we op zaterdagochtend vol goede moed met het werk beginnen. Ondanks het vroege uur en de frisse temperatuur daagden er toch een 20-tal mensen op, die de hele dag keihard doorwerkten.

Foto Marleen De Vos

Er werd gezaagd en gekliefd, met hout gezeuld en een pracht van een vuur gestookt! 's Middags kregen we een heerlijke kop dampende soep van Betty, de echtgenote van conservator Franki D'haese. Naderhand konden we nog nagenieten van het verrichte werk met een

frisse pint of een glaasje jenever.

Kortom, een heerlijke dag, een fantastische sfeer en heel veel resultaat!

Aan al wie meegewerkt heeft: hartelijk bedankt, jullie hebben bergen werk verzet! Kom in het voorjaar zeker eens kijken. Het gebied zal er dan prachtig bijliggen. Volgend jaar kiezen we een ander gebied uit, waar we gelijkaardig werk zullen leveren. Houd dus zeker onze kalender in de gaten!

Jozefien Schaffler

Nieuw erkend reservaat!

Vzw Durme heeft er een nieuw erkend reservaat bij. Op 5 november 2007 ondertekende Minister van Leefmilieu Hilde Crevits het Ministerieel besluit ter erkenning van het reservaat 'Relicten in Durme- en Scheldeland'.

Meteen het 12^e erkende reservaat van vzw Durme. Het reservaat telt momenteel ruim 25 hectare. Deze oppervlakte is een aaneenschakeling van kleine, geïsoleerde natuurplekjes die zich her en der verspreid over de gemeenten Lokeren, Zele, Hamme, Dendermonde en Wichelen bevinden. Het zijn zonder uitzondering waardevolle kleine landschapselementen, die niet meer in landbouwgebruik zijn omwille van hun marginale economische waarde.

De ecologische waarde daarentegen is vaak des te hoger en varieert van bosjes met bosanemoon, slanke sleutelbloem en gulden boterbloem tot moerasruigtes, gavers, natte graslandjes, rietvelden, wilgenstruwelen en populierenaanplanten.

Vzw Durme hecht bijzonder veel belang aan het behoud van natuurreliktten in het landschap, gelegen buiten de aaneengesloten reservaten. Dit project is daar een rechtstreeks gevolg van. Het beheer van dergelijke geïsoleerde fragmenten is zeer arbeidsintensief om op te volgen. Daarvoor kan vzw Durme op maar liefst 7 conservators rekenen.

Tim Audenaert

Beheerswerkdag met JNM in Zure Gavers van Zele

Patrick De Brauwer

De Zure Gavers is een kleine enclave van laaggelegen gronden niet zo ver buiten het centrum van Zele. Vzw Durme heeft er twee percelen hooiland in eigendom. Het beheer gebeurt in samenspraak met twee lokale landbouwers. Het zijn kleinschalige percelen met greppels erin voor afwatering (en vroeger ook bevoeiing). Die greppels krijgen best af en toe eens een onderhoudsbeurt. Om dat werk uit te voeren, deden we een beroep op JNM-Durmeland.

Maar de weergoden hadden dit jaar voor een overmaat aan nattigheid gezorgd. De toestand in dat laag gelegen gebied was zo erg dat onze landbouwers begin oktober nog altijd niet hadden kunnen maaien. De oorspronkelijke planning om de greppels aan te pakken werd omgegooid naar een maai-activiteit.

Bob, één van de stoere terreinwerkers van vzw Durme, zorgde voor de maaibalk en een bosmaaier en het nodige materiaal om het maaisel samen te harken en af te voeren.

De JNM'ers onder de kundige leiding van Heleentje die de bosmaaier hanteerde, werkten samen met enkele vrijwilligers. Het gras werd op draagberries geladen en afgevoerd naar een uithoek van het terrein.

Een andere ploeg onder de leiding van de conservator zorgde ondertussen voor het kleinen en opruimen van enkele uitgewaaide boomspillen. En je zou geen jeugdbeweging zijn als er niet hier en daar iets met modder en water gebeurde...

Van al dat buitenwerk krijg je natuurlijk honger...

Gelukkig daagde de mama van Heleentje en Neleke tijdig op met zelfgebakken cake en warme chocomelk. Zeg nu zelf, is er iets heerlijker dan een stukje cake smullen in het zonnetje midden in de natuur en ondertussen nog genieten van het verrichte werk...

Bedankt JNM'ers en onze vrijwilligers!
Kijk eens op www.jnm.be/durmeland

Komende JNM activiteiten:

NR112008

17

Zaterdag 23 februari: Keiharde fietstocht: PIEP INI GROTE

Naar jaarlijkse traditie fietsen we in februari door de afdeling, langs mooie beijzede plekjes en reservaatjes. Dit jaar zijn er 2 verschillende fietstochten: eentje voor de kleinsten en eentje voor de betere trappers.

Meebrengen: goede fiets, eventueel fietshelm, lunch, beetje centjes (voor drinken), regenjas, warme kledij, een reserve binnenband.

Afspraak: Gemeentehuis Zele 10u. Terug 17u.
Meer info: Heleentje 0485 306748
heleentje@jnm.be en Dorien
dierickxdorien@hotmail.com www.jnm.be/durmeland

Zaterdag 1 maart: vlechten met tenen PIEP

Neen, geen spelletje met je tenen, maar met tenen, uitlopers van wilgen. Breng je creativiteit maar mee om je tenen in de raarste bochten en hoeken te draaien.

Afspraak: Bezoekerscentrum Donkmeer (bij de Festivariahal, Donklaan, Overmere) om 14u., einde om 17u.

Meebrengen: snoeischaar, touw

Meer info: Anaïs Laureys 0486 75 44 37

Zaterdag 15 maart: Paddenoverzet PIEP INI GROTE

Naar jaarlijkse gewoonte gaan we met z'n allen padden oversteken aan het Molsbroek. Hopelijk is het warm en vochtig genoeg voor onze padjes. Je kan ook in de week gaan met je mama of papa.

Afspraak: begin van de Molsbergenstraat in Lokeren (pad dat naar het Bezoekerscentrum leidt) om 19u., einde om 21u.

Meebrengen: emmertje, zaklamp, fluovestje, ev. rubberen handschoenen.

Meer info: Neleke 0498 774 970

Een jaar bij de vissers

Een groen boek

Jan Maertens

NR11/2008

18

Al enkele jaren verzorg ik in Durme- en Scheldeland een boekenrubriek, oorspronkelijk bekend als 'Gevonden op de rommelmarkt', tegenwoordig omgedoopt tot 'Een groen boek': over oude en nieuwe groene verhalen.

"Paling steken onder 't ijs? Dat kan!" zei de oude heer terwijl hij me haast geniepig aankeek. "Daar moet je je tijd voor nemen. Zoek naar kleine luchtbellens (met zijn gegroefde vingers toont hij de grootte van een erwt) die tegen de onderkant van het ijs hangen. Die zijn afkomstig van de paling die precies daaronder in de modder zit. Vervolgens hak je met de bijl een wakje..."

Deze woorden komen van de verzamelaarstichter van het poldermuseum uit Noorden, een deelgemeente van het Zuid-Hollandse Nieuwkoop. Hier wordt een unieke verzameling tentoongesteld van allerlei oude voorwerpen en opgezette dieren uit de plassen en moerassen van Nieuwkoop.

"Wie het Nieuwkoopse waterrijk heeft gevonden, blijft er, of komt er steeds weer terug."

De Nieuwkoopse Plassen kennen "geen bezoekers, enkel liefhebbers".

Deze woorden vind ik in een plaatselijke toeristische brochure. Regelmatig zoek ik dat oord op: de rietvelden, broekbossen, twee grote plassen en een oneindig aantal sloten.

Ik voel mij daar ook verbonden met wat er al lang niet meer is, zoals turfstekers (de Nieuwkoopse Plassen zijn door turfwinning ontstaan en zijn bijgevolg familie van het Donkmeer!), eendenjagers en beroepsvissers. Een herinnering aan hun bestaan vind ik in het poldermuseum. Ook in de boeken die ik lees, vergeelde uitgaven die me zomaar binnenbrengen in de leefwereld van die verdwenen natuurlandbouw.

Gun het mij om hier een poos bij stil te zitten. En snuister eens mee in "Een jaar bij de vissers" (1957) van Marinus van Goeree.

Maurinus van Goeree (1957), *Een jaar bij de vissers*, N.V. De Arbeiderspers, Amsterdam

Vreemde wereld

Het boek gaat over ene André die woonde onder de rook van de fabriek. Vanwege de ziekte van zijn moeder moest hij een jaar lang logeren bij zijn familie op het platteland. Ome Driekus, tante Alida en nichtje Rika woonden in een woonschuit op het water. Rika viel meteen met de deur in huis: "of hij kon zwemmen en roeien, of hij wel eens gevist had en of hij wel eens was mee geweest op de eendenjacht." (p. 31-32) Zij bleek hiermee vertrouwd. Haar vader werkte in het zomerhalfjaar als riviervisser, in herfst en winter kwam hij aan de kost als een-

denjager, riet- en wilgentenensnijder en schoonde hij de sloten. Voor André was het een vreemde wereld, maar door zijn nicht Rika en nieuwe vriend Wout leerde hij -en mét hem de lezer- die wereld kennen. En al ben ik naar verluidt te oud voor dit boek (op de binnenbladzijden staat "leeftijd: 10 – 15 jaar"... maar dit is vast een vergissing!), ik heb weer van elke bladzijde genoten.

Volgende ervaring deed André op bij een nachtelijke visvangst:

"Het was stil in de grienden (buitendijkse wilgenvelden, maj). Zelfs het geruis van de wind door het hout was er niet. Het geritsel van het water was daar des te beter door te horen. De kreek glinsterde tussen het donker van de rijsvelden (grienden, maj). Het was alsof de boot door een stroom van zilver gleed. Die stroom werd breder en breder, naarmate de muren van wilgehout weken. En daar was opeens de rivier, breed en vlak tussen oevers, die nog maar zichtbaar waren als donkere strepen. De laatste kleuren van het avondrood blonken in het water. Azuur en purper vloeiden dooreen. Aan de overkant staken de silhouetten van bomen af tegen de lucht. Het water gaf licht op. Het leek diep, eindeloos diep zelfs. André werd er stil van." (p. 87)

In de tweede helft van de zomer begon de een-denjacht.

"Dan hebben de vogels hun jongen grootgebracht en zijn zij zo ongeveer uit de rui. Van die tijd af is het gedaan met hun rust. (...) De dag voor de eerste augustus was ome Driekus aan zijn dubbelloops jachtgeweer bezig. Hij maakte het schoon, vette de onderdelen in en poetste de loop blinkend. (...) De volgende morgen was het al vroeg bedrijvig in de woonschuit. Toen het nog amper daagde, was iedereen al uit bed. (...) De natuur ontwaakte. De eerste zonnestralen drongen door tot in de kreek. Vrolijk kwetterden de vogels. Cesar blafte uitgelaten. De hond had het jachtgeweer gezien en wist bij ondervinding, wat de komende dagen hem zouden brengen." (p. 127)

Dan volgt er een tocht met de zeilboot naar het Hollands Diep waar de eenden werden bejaagd. Ondertussen is het Hollands Diep erkend als een natuurgebied van Europees belang (Natura 2000-gebied) met een oppervlakte van ruim 4000 ha.

NR1 | 2008

19

De tekeningen uit 'Een jaar bij de vissers' zijn van Otto Dicke die o.m. voor Simon Carmiggelt verschillende bundels heeft geïllustreerd.

Spreeuwenorkest

In "Een jaar bij de vissers" zijn heel wat oude gebruiken verwerkt.

Van enkele hoorde ik voor het eerst, zoals een gebruik uit het seizoen van de spreeuwentrek:

"Maar het werd pas echt druk in de lucht, toen de spreeuwen zich gingen verzamelen voor de trek. Vele kleine groepjes, die uit alle windstreken kwamen aangefladderd, sloten zich aan. In een geweldige vlucht fladderden zij boven de oevers van de rivier. Het leek wel een dwarrelende rookwolk. 'Dat wordt weer spreeuwen jagen jongens!' zei een jongen uit de klas die middag tegen André en Wout. En jawel, toen de school uit ging, stond Breedveld, de vriendbaas, bij het hek op de jongens van de hoogste klassen te wachten. (...) 'Ik betaal jullie de man een kwartje per dag. Gelijk na schooltijd beginnen en blijven tot het donker is. Onder voorwaarde natuurlijk, dat jullie de spreeuwen uit het riet houden. En ik betaal elke avond uit. Afgesproken?' (p. 200-201)

NR112008

20

Soms zoeken spreeuwen in de herfst massaal de rietvelden op om ongestoord de nacht door te brengen.

Zelf heb ik dit meermaals meegemaakt in de omgeving van Kinderdijk (in het Zuid-Hollandse poldergebied de Alblasserwaard) dat wereldwijd is bekend voor zijn 18-eeuwse molens. Daarbij worden altijd veel rietstengels door het gewicht van de spreeuwenlijfjes geknakt waardoor ze voor de rietsnijder waardeloos zijn.

Daarom mobiliseerde de plaatselijke griendbaas de kinderen van het dorp. Bedoeling was dat ze bij valavond met lawaai de spreeuwen zouden weghouden uit het riet.

Dit was blijkbaar een leuke job en dan nog betaald ook!

Luister eens mee:

"De griendbaas had een uitgelezen verzameling lawaaituig. Pannedeksels, emmers, gieters en bliken bussen lagen op een hoop in een hoek van zijn schuur.

Al die lawaai-instrumenten waren gedeukt en gesprongen bij het gebruik in voorafgaande jaren. (...) 'Laat je nu maar eens horen', zei Breedveld, toen al de jongens hun instrument hadden.

En gelijk daarop brak er een oorverdovend lawaai los. (...) Op de dijk voor het huis van Breedveld stelden zij zich op in gelederen van drie. (...)

De mensen kwamen uit hun huizen om de stoet voorbij te zien trekken. 'Arme spreeuwen!' zeiden ze. 'Die diertjes komen allemaal doof in het zuiden aan!'" (p. 201-202)

Armoe en romantiek

Elke pagina ademt de sfeer uit van het water, het riet en de grienden. Dat werkt aanstekelijk en lijkt soms haast romantisch. "Was ik maar eendenjager en riviervisser, laat mij toch in de grienden en grachten!" ontsnapt mij dan... Maar ook met de schaduwzijde van die levens wordt de lezer geconfronteerd. Dat gaat over de armoede en de strijd om het karige bestaan. De woorden spreken voor zich.

"Het water van de Noordzee werd opgezweept door de noordwester. Het drong diep de zeegaten in. Het regenwater uit de bergen, dat van de Rijn en de Maas kwam, kon niet wegvloeien in zee. De Hollandse rivieren zwollen. (...) 's Middags, toen de school uitging, was het water wat gezakt. De kaden staken er toen weer bovenuit. (...) En nog altijd stormde het. De noordwester kwam aanbutelen over de rivier, zocht bulderend een weg tussen de huizen aan de dijk door en gierde verder over de polder. (...) 'Vanavond zal 't water nog hoger komen dan vanmorgen,' zei ome Driekus onder 't eten. (...) 'Want de eb zet niet door en de wind ruimt nog steeds niet.' (p. 206) 'Er zullen verscheidene kaden vernield zijn,' zei hij. 'En misschien nog wel dijken ook. God behoeft de mensen in de polders, als er bij zulk een stormvloed een dijk doorbreekt. En dat gevaar bestaat altijd, hier op de eilanden. Het schijnt wel of het water een wrok tegen ons heeft, omdat we het van zovele plaatsen hebben verjaagd (allusie op inpolderingen, maj). Telkens weer doet het aanvallen op ons. Dan probeert het terug te winnen, wat wij hebben afgenomen.'" (p. 215)

Tentoonstelling 'Meesters van het luchtruim'

Roofvogels en uilen fascineren iedereen door hun indrukwekkende vliegkunst en jachttechniek. In vele culturen werden ze bewonderd, maar in andere genadeloos vervolgd. Benieuwd naar hun levenswijze, hoe ze jagen en daarvoor uitgerust zijn?

Kom en ontdek deze prachtige vogels vanaf 1 maart in een boeiende tentoonstelling in het **bezoekerscentrum Molsbroek**.

De tentoonstelling is te bezichtigen tijdens de openingsuren **van 1 maart tot 30 juni 2008**.
Info: 09 348 30 20 of www.vzwdurme.be

Waasmunster en zijn bossen

Wie ligt er wakker van?

In deze tweedelige reeks geven de auteurs een overzicht van het bosareaal in Waasmunster en hoe de politiekebewindvoerders daarmee omspringen. Hierbij beschrijven ze zowel de historische als actuele aspecten. In dit eerste deel werpen ze een blik op het verleden.

NR112008

21

Clem Ruelens en Dirk Hylebos

Op papier pleit ongeveer iedereen in Waasmunster ervoor om de bossen in de gemeente zoveel mogelijk te behouden voor de toekomst. Maar... het zijn witte raven die echt wakker liggen van het wel en wee van het bosbestand. De bereidheid om er wat aan te doen, om andere belangen, werken en activiteiten af te wegen tegen de noodzaak van dat bosbestand en om het prijskaartje daarvoor te betalen, staat eerder op een laag pitje.

Nochtans zijn de bossen en de Durmevallei de belangrijkste troeven van de gemeente Waasmunster en een waarborg om haar profiel groener in te kleuren dan de meeste Vlaamse gemeenten.

Bedenk ook dat die beide entiteiten een groot deel van het gemeentelijk grondgebied beslaan. De Durmevallei is 420 ha groot, wat 13 % van het gemeentelijk grondgebied betekent. Zij vormt grotendeels de zuidelijke gemeentegrens en dient zich aan als een aaneengesloten gebied ondanks de tracés van de E 17 en de N 446.

Even een blik achterom

Historisch gezien is het bosbestand van de gemeente Waasmunster vrij groot, maar afhankelijk van de tijd en de omstandigheden zit er wel variatie in.

Vóór de Franse Revolutie zijn de Penningcohieren (16e & 17e eeuw) en de Landmetingboeken (18e eeuw) de aangewezen informatiebronnen. Nadien zijn dat het kadaster, de landbouw- en bostellingen. Of de Penningcohieren al gebiedsdekkend waren, kunnen we niet inschatten en uit het Landmetingboek Waasmunster 1772 werd nog geen bodembezettingstabel gedistilleerd.

In de andere statistische bronnen zijn de rubrieken 'bossen' en 'woeste gronden' belangrijk. *Bossen* verwijst naar bosbouw en in cultuur gebrachte houtgewassen.

Bij *woeste gronden* gaat het om spontane of natuurlijke begroeiing en sites. Ook heidevelden, kreupelhout, bosjes, vagen, struwelen, moeras... vallen onder die naam. Bos is daarvan maar een fractie.

Uit het eerste Belgische Kadaster van 1834 distilleerden we dat de gemeente Waasmunster

NR11/2008

22

Vegetatie	1866	1895	1910	1929	1950	1970	1981	2000
Loofbos	-	42	43	-	134	179	-	-
Naaldbos	-	787	573	-	353	262	-	-
Loof/naaldbos	385	829	616	315	487	441	392	350
Woeste gronden	92	19	7	149	85	22	148	116

Tabel 1: Overzicht van de bestanden bos en woeste gronden in de 19e en 20e eeuw op basis van kadaster, landbouw- en bosstellingen in ha uitgedrukt.

513 ha *bos* rijk was, waaronder 272,5 ha gekwalificeerd als bos, 71,5 ha als boombos, 96,4 ha als sparrenbos en 70 ha als kapbos (zie ook tabel 1). Van *woeste gronden* was er in die tijd in het kadaster geen sprake.

Eind 19e eeuw was het bosbestand het grootst. Tussen 1880 en 1895 werd er meer dan 100 ha grove den bijkomend aangeplant om tegemoet te komen aan de vraag van de koolmijnen naar stuthout.

Maar blijkbaar is deze situatie niet blijvend geweest.

Het woonpark Heide en Van Eyck

Vanaf 1955 kreeg de villabouw in Waasmunster een stevige voet in huis. En in 1976 reserveerde het Gewestplan Sint-Niklaas - Lokeren 275 ha om in te richten als woonpark. Momenteel is dit woonpark voor meer dan 90 % gerealiseerd. Uiteraard is dat een flinke aderlating voor het bosbestand.

Want in het beste geval is 'wonen in een woonpark' nog altijd een sterk afgezwakte vorm van 'boswonen'. De bosversnippering is zeer groot en de wisselwerking bomen, struiken, bodemplanten en bodem zelf wordt te veel geweld aangedaan.

De wetgever heeft gesteld dat een woonpark zich karakteriseert als een groene en beboomde woonomgeving.

e mag (moet dus) verwachten van de gemeentelijke overheid dat ze dat kenmerk realiseert én beschermt.

Maar wat zien we op het terrein en in de praktijk?

Steeds meer villa's staan midden in een kortgeschoren gazon.

De tuin bestaat overigens uit sierplanten en struiken en - aan de rand - enkele bomen, die door hun grote spreiding geen steun hebben en veel kans lopen om uit te waaien.

Bovendien stellen we vast dat al bestaande villatuinen naar dat concept gerenoveerd worden.

De bosversnippering wordt nog te groot om een leefgemeenschap te vormen.
Foto Dirk Hylebos

Een dunningskap zou het bos kunnen doen heropleven.
Foto Dirk Hylebos

En dan mag het gezond verstand nog stellen: je koopt toch geen bos, als je er niet in wil wonen, als je het grotendeels of helemaal omhakt! Koop dan bouwgrond in de open ruimte! Deze situatie is uiteraard het resultaat van een combinatie van feiten en ideeën.

We proberen ze op een rijtje te zetten:

> Omdat de oppervlakte van de villapercelen gereduceerd is van 20 a naar 10 a, de villa's steeds groter worden en solitaire bomen makkelijker uitwaaien, zijn er steeds minder bomen in de villatuinen.

> Leef-, bouw- en tuinwensen van de villabewoners doen hun duit in het zakje: ze willen een grote, vrijstaande woning, rustig en in het groen. Daarbij geven ze de voorkeur aan vormtuinen, wél groen, maar liever geen bladeren. Ze zijn bang voor stormschade, hebben weinig zin in contact met de burens, en zijn gebrand op het sociale prestige van villawijken, enz.

Een kwestie van politieke wil

Het gemeentebestuur van Waasmunster behoort de groene en beboomde villatuin te promoten en te verdedigen.

Het is bevoegd om de specifieke richtlijnen uit de omzendbrief van 8 september 1997 over de

inrichting en de toepassing van de gewestplannen af te dwingen.

Het gaat hier om de beperking van de totale bouwoppervlakte tot 250 m², om het gebruik van maximaal 10 % van de restruimte voor grasperken, speelruimte, tennisveld ... en om de verplichting op 90 % van deze restruimte de bestaande bomen te sparen of er aan te planten.

NR112008

23

Verder kan de gemeente Waasmunster een beroep doen op het eigen kapreglement (1973) en de herbegroeningsvoorschriften voor het woonparkgebied van de Heide (1977/1986). Volledigheidshalve vermelden we hier dat geldboetes de groep overtreders niet afschrikken: dat zijn peanuts in hun totale budget.

Of het gemeentebestuur altijd kordaat en consequent optreedt, is een andere kwestie. Als de politieke wil ontbreekt, dan wringt het schoentje ook.

Verder is het aangewezen dat het gemeentebestuur - omwille van het risico op stormschade - bij controle ter plekke de voorgestelde boomuitsparingen beoordeelt op basis van mogelijke aansluiting bij de aangrenzende percelen.

Hoe breder de boomstroken, hoe minder de kans op windval!

De alleenstaande overgebleven bomen lopen een verhoogd risico om uit te waaien door een verlies aan steun van samen opgroeiende bomen.
Foto Dirk Hylebos

NR112008

24

'Stilleven'

een originele reeks in drie sessies over natuurbeleving en stilte.

Organisatie: Eddy Copers, Herman De Backer, Marleen De Vos en Jan Maertens.

Sessie 1: Kennismaking in woord en beeld op vrijdag 14 maart
Afspraak: 20.00 uur in bezoekerscentrum Donkmeer

Sessie 2: zondag 20 april in Reservaatzone Donkmeer (deelgebied Hemelse Rij)
Afspraak: 7.00 uur aan de Scheve Villa (kaartje vind je op www.schevevilla.be), we ontbijten samen omstreeks 9.00 uur.

Sessie 3: vrijdag 23 mei in Reservaatzone Donkmeer (deelgebied Hemelse Rij)

Afspraak: 19.30 uur aan de Scheve Villa, *naderhand drinken we samen een pint.*
Voor de twee 'buitensessies' zijn absoluut nodig: eigen zitje, laarzen en warme kledij.

Info en inschrijvingen (max 20 deelnemers): Marleen De Vos, 0496 17 51 19
Vaste prijs voor 3 sessies (betaling kan op de eerste sessie): leden € 5,00, niet-leden € 13,00 (inbegrepen: € 8,00 abonnement 'Durme- en Scheldeland', ontbijt 2de sessie en verzekering).
Ook kinderen vergezeld door hun ouders zijn welkom (tot 12 jaar gratis). Eén lid per gezin volstaat voor het hele gezin.

Aardse gemoedelijkheid
Nikolaj Kuntsjev

Ik kwam om de natuur recht in de ogen te zien.

Een honderdjarige eik leeft op zijn sterke herinnering,
uit het gefluister van de bladeren zie je woorden ontstaan,
en de stilte luistert met verzwegen vreugde
hoe de molensteen zich wentelt om de vinger van het lot.
Het gras zegt: hier zijn we -de struiken, de bomen en dan
komt de zon naar ons toe Er is niets hogers.

Het is moeilijk te geloven dat het oog zo mooi liegt.

Vogelnieuws

www.durmevallei.be

Joris Everaert

Deze waarnemingsrubriek – verzorgd door de Vogelwerkgroep Durmevallei – behandelt het voorkomen van bijzondere en zeldzame soorten in de Durmevallei en omgeving, en beslaat de periode september tot november 2007.

Waarnemers worden verzocht hun waarnemingen steeds zo snel mogelijk over te maken naar waarnemingen@durmevallei.be en/of te bellen naar Joris Everaert op 0497 67 23 69 of 09 348 38 92. Op die manier blijft de pagina "recente waarnemingen" op onze website ook zo actueel mogelijk.

Op de website vind je uiteraard nog veel meer terug.

Surf dus regelmatig naar www.durmevallei.be

Een pleisterende **roodkeelduiker** werd op 15 november ontdekt op de Hamputten in Waasmunster, vlak naast het *Molsbroek* in Lokeren. Deze soort komt slechts zeer uitzonderlijk in het binnenland terecht, vaak na een storm. Het betreft de 5 waarneming van deze soort in het gebied. De vorige waarneming dateert al van 11 jaar geleden. De volgende dag echter kwam het droevige nieuws dat de vogel gestorven was. De slaaplaatstelling van **aalscholvers** in de *Reservaatzone Donkmeer* in Berlare leverde op 17 november 202 vogels op. Een **grote zilverreiger** werd in de periode 7 september tot 21 oktober verschillende keren pleisterend waargenomen in het *Molsbroek*. Op 16 oktober passeerden daar ook 5 vogels. Langs de *Scheldebroeken* in Berlare werden grote zilverreigers waargenomen op 23 september (5 ex.), 10 oktober (2 ex.), en 14, 21 en 24 oktober (1 ex.). Aan de *Reservaatzone Donkmeer* vlogen 's avonds op 17 november ook 5 vogels laag over.

Een **kleine zilverreiger** pleisterde van 6 tot 22 september in het *Molsbroek*, en op 1 november werd een overvliegende vogel gezien langs de *Lokerse Moervaartmeersen* in Eksaarde. De eerste najaarswaarneming van de **roerdomp** in het *Molsbroek* was op 12 oktober. Daarna volg-

Middelste jager

Foto Joris Everaert

NR112008

25

den daar nog waarnemingen op 4 en 15 november. Nog op 15 november werd ook een roerdomp waargenomen nabij Bautschoot in Eksaarde. Een **kwak** vloog op 29 september over het kerkhof in Zele. Een groep van maar liefst 17 **lepelaars** kwam op 26 september toe in het *Molsbroek*. Naast het nog altijd aanwezige bekende koppel **ooievaars** in Daknam werden dit najaar nog op verschillende plaatsen overtrekkende of tijdelijk pleisterende vogels waargenomen, met een maximaantal van 9 vogels op 1 september in de *Scheldebroeken (Aubroek)* in Berlare. Een **visarend** kon op 2 september overvliegend bewonderd worden aan het Lippensbroek in Hamme, en op 27 september vloog ook een vogel langs de *Lokerse Moervaartmeersen*. De **bruine kiekendief** werd in de hele periode meermaals opgemerkt in het *Molsbroek* (1 tot 2 ex.). Ook in de *Scheldebroeken* in Zele & Berlare was nog een waarneming op 8 september (1 v). Een **blauwe kiekendief** vloog op 15 en 16 oktober over het *Molsbroek*, en op 21 en 26 oktober over de *Scheldebroeken* in Berlare.

NR112008

26

Op de trektelpost in de *Scheldebroeken (Aubroek)* werd op 7 oktober een zeldzame (en late) juveniele **grauwe kiekendief** overtrekkend waargenomen. Diezelfde dag trokken daar 44 **buizerds** over. Ook op de trektelling van 21 oktober werden tot 45 buizerds geteld in de *Scheldebroeken*. Een zeer zeldzame **ruigpootbuizerd** kon op 7 november kortstondig bewonderd worden in de *Durmemeersen* in Zele & Waasmunster.

Twee late **wespendieven** vlogen op 6 oktober nog over de Kouterbosstraat in Zele. Een **havik** werd overvliegend gemeld bij Kastel in Hamme op 16 september, aan de Grote Wal in Hamme op 25 oktober, en in de Kouterbosstraat in Zele op 3 november. Een **slechtvalk** werd op 8 september overvliegend gezien langs de

De roodkeelduiker liet zich in eerste instantie schitterend bekijken (Foto Joris Everaert). Helaas werd deze vogel de volgende dag dood aangetroffen (Foto Sam De Taey)

Kouterbosstraat. Op 24 oktober pleisterde ook een vogel in de *Scheldebroeken (Aubroek)*. Het centrum van Lokeren kreeg in september ook bezoek van een slechtvalk die regelmatig bewonderd kon worden op en nabij de kerktoeren. De laatste waarneming van de vogel was op 14 november, maar hij is mogelijk nog aanwezig.

Op 30 oktober was vermoedelijk dezelfde vogel ook jagend te zien in het *Molsbroek*.

Het kleinere en zeldzamere **smelleken** vloog op 17 oktober over het *Molsbroek*. **Boomvalken** werden op verschillende plaatsen nog (overtrekkend) gezien. Op 5 november trokken 11 **kraanvogels** over de Heikantstraat in Berlare. In het *Molsbroek* pleisterde(n) op 8 en 15 september een **kemphaan**, op 19 september 2 **bonte strandlopers**, op 22 september ook 2 **kleine strandlopers** en een **bosruiter**. Op 24 september was daar nog 1 kleine strandloper aanwezig. Een bonte strandloper vloog op 7 oktober over de *Scheldebroeken* in Berlare.

De **zwarte ruiter** zat op 8 september in de *Scheldebroeken (Aubroek)*, op 23 oktober kon deze vogel ook bewonderd worden in het *Molsbroek*. Een groep van ongeveer 20 **goudplevieren** was op 27 september kortstondig te bezichtigen in het *Molsbroek*. **Wulpen** werden in het *Molsbroek* regelmatig opgemerkt in september en oktober, met in de moerasvlakte op 26 september een maximum aantal van ongeveer 20 vogels op de slaapplek. Op 21 oktober vlogen ook 36 wulpen over de *Oude Durme* in Hamme/Waasmunster.

Op enkele andere plaatsen werden individuen of kleine groepjes gezien. **Watersnippen** pleisterden nog de hele periode op verschillende plaatsen, met maximaantallen in het Lippensbroek in Hamme op 2 november (60 ex.), langs de *Oude Durme* in Hamme/Waasmunster op 6 oktober (40 ex.), in de Daknamse meersen op 28 oktober (min. 6 ex.), in de *Scheldebroeken (Aubroek)* op 8 september en 7 oktober (ca. 100 ex.), en in het *Molsbroek* op 23 september (82 ex.).

Het zeldzamere **bokje** werd waargenomen: op

8 september en 26 oktober opvliegend in de *Scheldebroeken* (1 ex.), en op 14 en 28 oktober (1 en 2 ex.) in de Daknamse meersen. **Houtsnippen** werden o.m. waargenomen in de *Moeren* in Hamme op 7 november (1 ex.) in de *Linie* in Eksaarde op 8 november (3 ex.), op 5 november (1 ex.). In de *Reservaatzone Donkmeer* (deelgebied Hemelse Rij) werden eind november dagelijks tot 4 ex. geteld.

Op 11 en 12 november was er op de Nieuwdonk in Berlare een opmerkelijke verschijning van een pleisterende adulte **middelste jager**.

Ook deze soort komt slechts zeer uitzonderlijk in het binnenland terecht, vaak na een storm zoals nu het geval. Het betreft waarschijnlijk de eerste waarneming voor de regio!

Een **geelpootmeeuw** kwam daar op 10 oktober samen met de andere meeuwen slapen.

Op 15 september, 9 en 17 oktober kon een **zwarte specht** bewonderd worden in Berlare. Het koppel van de **bosuil** was weer regelmatig te horen in de Daknamse bossen.

Ook nabij het *Donkmeer* in Berlare was deze soort te horen.

Overtrekkende **boomleeuweriken** werden opgemerkt op 4 oktober aan de Hamputten (1 ex.), op 7, 10, 14 en 26 oktober in de *Scheldebroeken (Aubroek)* met resp. 4, 14, 3 en 1 ex., over het *Molsbroek* op 17 oktober (2 ex.) en 4 november (1 ex.).

Langs de Sportstraat aan de Heikant in Zele pleisterden 's avonds 38 **boomleeuweriken** op een akker.

Boompiepers vlogen over het *Molsbroek* op 18 en 19 september met resp. 1 en 2 ex.. Een zeldzame **grote pieper** pleisterde tijdens de trektelling op 21 oktober in de *Scheldebroeken (Aubroek)*.

Op 9 oktober werd een **bladkoning** ontdekt in het *Molsbroek*; een zeer zeldzame veldwaarneming voor het binnenland. Tijdens de maand oktober werden ook 5 vogels geringd in de Sportstraat aan de Heikant in Zele. In oktober en november werden opvallend veel **pimpelmezen** op trek waargenomen. Van 21 oktober tot 7 november werden bijvoorbeeld tot maar

Bruine kiekendief

Foto Joris Everaert

NR1 | 2008

27

liefst 1160 vogels geringd in de Sportstraat aan de Heikant. De **graszanger** (1 tot 2 zangposten) kon nog van 1 september tot 7 oktober regelmatig waargenomen worden in de *Scheldebroeken (Aubroek)*. **Tapuiten** werden nog in de *Scheldebroeken (Aubroek)* opgemerkt op 1 september (2 ex.), alsook aan de Hamputten op 8 september (2 ex.). **Paapjes** waren in de *Scheldebroeken* in Zele & Berlare te bewonderen op 1, 5 en 8 september met resp. 1, 2 en 4 exemplaren.

Daar werd op 1 september ook nog een maximumaantal van 9 **roodborsttapuiten** vastgesteld. Over het *Molsbroek* en de Hamputten werden overvliegende **barmsijzen** waargenomen op 4, 5 en 9 oktober met resp. 2, 1 en 1 ex., en op 19 november (2 ex.). In de *Scheldebroeken (Aubroek)* vloog op 21 oktober ook een barmsijs over.

Een grotere groep van ca. 25 vogels was op 11 november aanwezig aan de *Reservaatzone Donkmeer*. Een groep van 7 **goudvinken** (3m, 4v) pleisterde op 16 november kortstondig aan de afgraving in de *Lokerse Moervaartmeersen*. Een zeer zeldzame **ortolaan** tenslotte werd op 14 oktober pleisterend waargenomen in Zele-Heikant.

De lijst van alle waarnemers kan je terugvinden op www.durmevallei.be

Activiteitenkalender oktober - december 2007

VRIJDAG 11 JANUARI

NR112008

Insectenwerkgroep

28

We bekijken een montage van enkele bekende beeldfragmenten waarin insecten de hoofdrol spelen. Nadien is er ruimte voor discussie.

Afspraak: 20.00 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek.

Info: Patrick De Spiegeleir, 09 348 83 18.

ZATERDAG 12 JANUARI

Watervogeltelling Nieuwdonk en Donkmeer Berlare met aansluitend slaapplaatstelling

Het Donkmeer en de Nieuwdonk in Berlare zijn één van de belangrijkste watervogelgebieden van onze streek. We gaan er dus de vele futen, smienten, slobenden, enz tellen. Deze activiteit van de Vogelwerkgroep Durmevallei kadert in de maandelijkse watervogeltellingen (winterperiode) en simultaan- slaapplaatstelling van aalscholvers in Vlaanderen.

Afspraak: om 14.00 uur aan de waterplas van de Nieuwdonk (bij taverne 't Reigersnest, met zicht op de plas). Omstreeks 15.00 uur gaan we nog een gedeelte van het Donkmeer tellen met aansluitend de slaapplaatstelling van aalscholvers.

Info: Joris Everaert, 0497 67 23 69

WOENSDAG 23 JANUARI

Jaarbijeenkomst afdeling Waasmunster

'Welke natuur en landschap mogen we verwachten in de Durmevallei na ontpoldering? En bij wetlands dottergrasland?' Jaarverslag 2007, werkprogramma 2008 en nieuwjaarsreceptie.

Afspraak: 20.00 uur in het buurtcentrum in Sombeke

Info: Clem Ruelens, 052 46 02 56

VRIJDAG 25 JANUARI

Kwistornooi van de Jeugd-, Sport- en Cultuurraad

Deelname aan het kwistornooi van de Jeugd-, Sport- en Cultuurraad van Waasmunster

Afspraak: 20.00 uur in het Cultureel Centrum Hoogendonck

Info: Clem Ruelens, 052 46 02 56

ZATERDAG 2 - ZONDAG 3 FEBRUARI

Houtkap in "De Venne"

In het reservaat 'De Venne' worden op 2 en 3 februari hakhoutdagen georganiseerd. Wij zoeken gegadigden die een handje willen uitsteken om dit gebied terug open te maken. Het brandhout kan je meenemen indien gewenst. Voor broodjes en warme soep kan gezorgd worden.

Afspraak: aan de ingang van het reservaat De Venne in Oudenbos.

Info en inschrijvingsformulier: www.klein-landschap-oudenbos.be

ZONDAG 3 FEBRUARI

Natuurwandeling in het Molsbroek

Een mooie winterse wandeling waarbij een ervaren CVN-gids u alles over het Molsbroek en z'n bewoners verteld. De wandeling volgt de wandeldijk en zal zo'n twee uurtjes duren. Nadien kan u de wandeling - met een gepast drankje - afsluiten in het gezellige bezoekerscentrum.

Afspraak: 14.30 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of buiten de kantooruren bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

VRIJDAG 8 FEBRUARI**Insectenwerkgroep**

Het nieuwe insectenseizoen staat voor de deur. Vooraleer een nieuwe determinatiestrijd aan te gaan bekijken we eens iedereen zijn naslagwerken teneinde een goed beeld te krijgen van alle mogelijke determinatiebronnen. Uiteraard ook nu weer iedereen welkom.

Afspraak: 20.00 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Patrick de Spiegeleir, 09 348 83 18

ZONDAG 10 FEBRUARI**Wandelroute Durmeboorden**

Rustige wandeling i.s.m. ATB De Natuurvrienden langs de kersverse wandelroute 'Durmemeersen'. Deze wandeling is opgevat als een hommage aan de kunstschilder André Bogaert, die het landschap rond de Durme ver-eeuwigde in zijn werken. De tocht is ongeveer 10 km, laarzen of stevige wandelschoenen zijn noodzakelijk.

Afspraak: 14.20 uur aan de kerk van Zele-Durmen

Info: Patrick De Brauwer, 052 44 88 38

VRIJDAG 15 FEBRUARI**Info-avond natuurschilderen**

Ook in 2008 organiseren we naar goede gewoonte allerlei activiteiten rond 'natuurschilderen' voor volwassenen en in de eigen streek. Op onze info-avond hoor je alles wat je weten wilt in woord en beeld over onze voorbije projecten en huidige plannen.

Kom eens kijken en proef de artistieke en gezellige sfeer van 'natuurschilderen'.

Afspraak: 20.00 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Teresa De Smet, 0478 23 46 07

ZONDAG 17 FEBRUARI**Winterwandeling in de Oude Durme**

Het landschap in de Durmemeersen in Waasmunster en Tielrode gaat voor een stuk veranderen door het Simaplan. Wil je meer weten over hoe het Durmelandschap zal evolueren, over het verschil tussen een gecontroleerd overstromingsgebied, een gereduceerd getijdegebied of een totale ontpoldering... Kom dan naar de wandeling, boeiend actueel.

Plaatselijke gidsen vertellen ons tijdens de wandeling over de plannen en hun gevolgen. Na de wandeling mogelijkheid tot napraten en vragen stellen bij een diareportage.

Afspraak: 14.00 uur op de kade naast de Durmebrug in Waasmunster

Info: Clem Ruelens, 052 46 02 56

ZONDAG 2 MAART**Natuurwandeling in het Molsbroek**

De lente is in aantocht en het Molsbroek is de aangewezen plaats om dit te ervaren. Ook nu weer neemt een CVN-gids u op sleeptouw.

Afspraak: 14.30 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of buiten de kantooruren bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

NR112008

29

VRIJDAG 14 MAART**Insectenwerkgroep: keveravond**

NR11/2008

30

Ditmaal gaan we opnieuw de ongemeen boeiende wereld van de kevers onder de loep nemen. Breng gerust een kevertje mee en samen proberen we ze te determineren. Op deze activiteiten zijn ook steeds nieuwe mensen meer dan welkom!

Afspraak: 20.00 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Patrick De Spiegeleir, 09 348 83 18

ZATERDAG 15 MAART**Nacht vd Duisternis in Waasmunster**

In het kader van de Nacht van de Duisternis start om 20.00 uur een wandeling in het Steengelaag en de Vaag om het dierlijk nachtleven in het voorjaar te ontdekken, evenals de effecten van het kunstlicht.

Nadien verkennen we de sterrenhemel met verschillende telescopen.

Afspraak: 20.00 uur op de parking van het kasteel Blauwendael

Info: Clem Ruelens, 052 46 02 56

ZONDAG 16 MAART**Lentewandeling in de Sombeekse meersen en Cuesta**

Tijdens deze lentewandeling schenken we aandacht aan de bronbosjes, de rietsnijderij, de Potaardebeek en de Slingerbeek. Stuk voor stuk eenzame maar zeer waardevolle pareltjes in onze streek.

Breng zeker je laarzen mee!

Afspraak: 14.00 uur op de Dries in Sombeke

Info: Clem Ruelens, 052 46 02 56 of Patric Serverius, 03 772 43 84

MAANDAG 24 MAART**Opendeurdag in de schatkamer van vzw Durme**

Een unieke gelegenheid om ons documentatiecentrum te leren kennen. Hier tref je een schat aan naslagwerken, tijdschriften, CD-ROMs, ... aan.

Afspraak: van 10.00 - 17.00 uur in de milieu-mediatheek in het kasteel Blauwendael, Waasmunster

Info: Clem Ruelens, 052 46 02 56

ZONDAG 6 APRIL**Parkenwandeling**

In de verschillende parken van Waasmunster (Blauwendael, Roos, Les Gobelets en Ortegat-Vermeulen) kijken we naar de natuur die we in de parkranden vinden, de vaak bijzondere inrichting en uiteraard ook de geschiedenis ervan. Een stukje cultuur en natuur met elkaar vermengd.

Afspraak: 14.00 uur aan de O.L. Vrouwekerk in Waasmunster

Info: Clem Ruelens, 052 46 02 56

ZONDAG 6 APRIL**Natuurwandeling in het Molsbroek**

Een groot deel van onze broedvogels zijn reeds teruggekeerd uit het warme zuiden en proberen nu een plekje te veroveren in het Molsbroek. Een CVN-gids verteld u er alles over, en nog veel meer.

Afspraak: 14.30 uur bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of buiten de kantooruren bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

Contactadressen

Lokeren - Moerbeke - Sint-Niklaas - Stekene:
A. Verstraeten, Waasmunsterbaan 124a, 9160
Lokeren, 09 348 18 59

Hamme-Dendermonde: M. Hebbelinck, 052
47 79 77

Waasmunster - Temse: C. Ruelens,
Fortenstraat 72, 9250 Waasmunster 052 46 02
56

Zelee - Berlare - Wichelen: J. Maertens,
Dijkstraat 182, 9240 Zelee, 052 45 31 41

Onze reservaten en hun conservators

vzw Durme beheert ruim 340 ha natuur langs
Durme, Donk en Schelde. Hierin liggen de
mooiste natuurplekjes van de streek.
Onderstaande cijfers zijn per definitie achter-
haald... wij groeien elke dag!

Het Molsbroek - Lokeren - 78 ha: *moeras,
broekbos, rivierduinen, vochtige hooilanden en
rietvelden.*

Conservator: A. Verstraeten, 09 348 83 18

De Buylaers - Lokeren - 16 ha: *bloemenrijk
hooiland, rietveld en elzenbroek.*

Conservator: P. De Spiegeleir, 09 348 83 18

**De Lokerse Moervaartmeersen - Lokeren -
24 ha:** *bloemenrijk hooiland en broekbos.*

Conservator: E. Everaert, 09 348 38 92

De Linie - Lokeren - 21 ha: *vochtige graslan-
den, rietland, broekbos en turfput.*

Conservators: G. Braem, 09 348 47 78 en B.
Roels.

De Eenbes - Lokeren - 5,5 ha: *oud alluviaal
bos langsheen de Zuidlede.*

Conservator: L. Laureys, 09 356 82 09

**De Fondatie van Boudelo - Sint-Niklaas- 69
ha:** *oude hakhoutbossen, dreven en graslan-
den.*

Conservator: P. Vercauteren, 03 772 35 38

**Cuestazoom, Bronbosjes en Sombeekse
meersen - Waasmunster - 2,5 ha:** *bronbosjes
met o.a. Verspreidbladig goudveil.*

Conservator: C. Ruelens, 052 46 02 56

**De Durmemeersen - Zelee, Hamme en
Waasmunster - 33 ha:** *schorren, rietveld en
vochtige graslanden.*

Conservators: M. Hebbelinck, 052 47 79 77; J.-
P. De Belyer, 052 46 21 10

De Moeren - Hamme - 3ha: *laaggelegen,
vochtig elzenbroekbos.*

Conservator: H. Kinders, 09 349 22 10

**De Scheldebroeken - Zelee, Berlare en
Wichelen - 12 ha:** *schorren, moeras, rietvel-
den, bossen en bloemenrijk hooiland.*

Conservator: Matthias Engelbeen, 0486 58 25
95

**Reservaatzone Donkmeer - Berlare - 38,5
ha:** *venig broekbos, oude turfputten, veengras-
landen, rietvelden en drijftillen.*

Conservator: F. D'Haese, 0496 57 26 23

Relicten en kleinere natuurgebieden

Hierbij horen verspreide ecologisch belangrijke
percelen die gelegen zijn in grotere landbouw-
gebieden en hun bescherming meer dan waard
zijn.

De Zure Gavers - Zelee: P. De Brauwer, 052 44
88 38

Ven en Meersakkers - Lokeren: J. Couckuyt,
0473 43 62 24

Polderken - Zelee: M. De Vriendt, 052 21 53 87

Durmenbos - Zelee: T. Smulders, 0475 36 73
91

Helsrot en Molenbeek - Wichelen: Y.
Saerens, 052 42 46 94

Klein Broek - Temse: J. Verspecht, 03 711 04
43

Moerasput en Oude Durme - Waasmunster:
J.-P. De Beleyr, 052 46 21 10

Westlede en Moortels - Lokeren: F. Roels, 09
346 71 18

**Hekkenhoek en Gavers - Dendermonde en
Hamme:** M. De Vriendt, 052 21 53 87

Kerregavers - Dendermonde: J. Mannaert,
052 22 42 77

vzw Durme**Regionale vereniging voor natuur- en milieubeheer**

Secretariaat en zetel: Molsbergenstraat 1 | 9160 Lokeren

tel./fax: 09 348 30 20 | e-mail: info@vzwdurme.bewebsite : www.vzwdurme.be

Het secretariaat is open: van maandag tot vrijdag: van 8u tot 12u, van maandag tot woensdag: van 13u tot 17u en van donderdag tot vrijdag: van 13u tot 16u. Weekend: zie openingsuren bezoekerscentrum Molsbroek.

Informatiecentra**Bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren**

Tentoonstelling over de omgevende natuur, de geschiedenis van het landschap, dia- en videovoorstellingen, terras en leeshoek met drankgelegenheid, documentatiehoek, documentatiehoek met o.a. alle uitgaven van de Avifauna van de Durmevallei en met het standaardwerk The Birds of the Western Palearctic van Stanley Cramp. Verhuur van verrekijkers en gezinsrugzakjes.

Openingsuren: Van 1 februari tot 31 mei: zon- en feestdagen van 14u tot 18u, elke woensdag van 13u tot 17u. Van 1 juni tot 15 september: van zaterdag tot zondag van 14u tot 18u, van dinsdag tot vrijdag van 13u tot 17u. Van 16 september tot 31 oktober: zondag van 14u tot 18u, elke woensdag van 13u tot 17u. Van 1 november tot 31 januari: zondag van 14u tot 17u. *Gratis toegankelijk. Op aanvraag geleide bezoeken voor groepen en scholen: tel./fax: 09 348 30 20. Elke deelnemer kan een verrekijker gebruiken en ontvangt een drankje, een balpen en de begeleiding door een natuurgids. De kostprijs bedraagt € 3 per deelnemer.*

Bezoekerscentrum Donkmeer, Donklaan (Thv het A. Nelenpad), 9290 Berlare
(bereikbaar via de parking tegenover de kapel van Bareltonk)

Tentoonstelling over de geschiedenis van het Donkmeer, het reservaat, de eendenkooi en de werking van vzw Durme. Op aanvraag toegankelijk. Er kunnen geleide bezoeken voor groepen en scholen worden georganiseerd. Reserveren kan via tel./fax: 09 348 30 20.

Openingsuren: In het winterhalfjaar voor groepsbezoeken op aanvraag.
Elke zon- en feestdag in juli en augustus van 14 tot 18.00 uur.

Milieumediatheek, Kasteel Blauwendael, 9250 Waasmunster

Meer dan 3400 boeken, rapporten, brochures, diareksen, video- en audiocassettes, kaarten en informatieve spelen over uiteenlopende natuur- en milieuthema's.

Openingsuren: Elke tweede zondag van de maand, van 10u tot 12u en op aanvraag via 052 46 02 56.

Durme- en Scheldeland

Driemaandelijks tijdschrift
van vzw Durme

België/ Belgique
P.B.
9160 Lokeren 1
3/5066

V.U. Domien Van Parys
Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren

2008 | jaargang 11 | Nr 1
Afgiftekantoor Lokeren 1